

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

МАУП

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ**

з дисципліни

**«ПІДГОТОВКА ПІДСУМКОВИХ ДОКУМЕНТІВ
ДОСЛІДЖЕННЯ»**

(для магістрів)

Київ – 2018

Підготовлено доцентом кафедри політології, соціології та соціальної роботи Чирковою О. А.

Затверджено на засіданні кафедри політології, соціології та соціальної роботи (протокол №3 від 25.10.2018 р.)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту міжнародних відносин та соціальних наук (протокол №3 від 25.10.2018 р.)

Схвалено Вченою радою ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом»

Чиркова О. А. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Підготовка підсумкових документів дослідження». – К. : МАУП, 2018. – 33 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, тематичний план дисципліни «Підготовка підсумкових документів дослідження», зміст самостійної роботи, дидактичні матеріали для забезпечення самостійної роботи студента, тестові завдання, список літератури.

© ПрАТ ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (МАУП), 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна «Підготовка підсумкових документів дослідження» є важливим спеціально орієнтованим предметом для студентів, що вивчають соціологію як напрям професійної діяльності. Особливість курсу «Підготовка підсумкових документів дослідження» полягає в тому, що він безпосередньо сприяє розвитку спеціальної професійної підготовки, формуванню та вдосконаленню відповідних фахових умінь та навичок у студентів-соціологів як майбутніх працівників не тільки соціологічних служб, науково-дослідних центрів та організацій, а й інших організацій, що спеціалізуються на маркетинговій або консалтинговій діяльності.

Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, важливим чинником, що формує вміння навчатися і сприяє активізації засвоєння знань. Самостійна робота студента є основним засобом опанування навчального матеріалу. Метою самостійної роботи студентів є засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування самостійності як особистісної риси та такої важливої професійної якості як систематизація, планування та контроль власної діяльності. Позааудиторна підготовка передбачає ознайомлення з рекомендованою літературою, підготовку реферативної доповіді або контрольної роботи, виконання практичних завдань.

Метою даного курсу є розкриття студентами концептуальних та організаційно-методичних засад підготовки підсумкових документів дослідження. Саме тому важливим *завданням* курсу є ознайомлення студентів зі світовим та вітчизняним досвідом складання та презентації різноманітних видів та способів представлення результатів дослідницької роботи, а також із методикою підготовки та організації процесу надання результатів організації та проведення теоретичного, емпіричного чи прикладного соціологічного дослідження.

Важливим *завданням* курсу є засвоєння змісту складових, котрі забезпечують якісне звітування щодо результатів проведених теоретичних, емпіричних чи прикладних соціологічних досліджень.

В процесі вивчення курсу «Підготовка підсумкових документів дослідження» студенти повинні:

- отримати змістовну інформацію щодо особливостей звітування стосовно проходження та завершення дослідницької діяльності;
- засвоїти систему знань щодо основних форм та видів звітної документації;
- ознайомитись з методичними основами і правилами складання звітних форм дослідницької діяльності.

Змістовно курс пов'язаний з такими навчальними дисциплінами як «Організація роботи соціологічних служб», «Соціологічний практикум», «Методологія та методи соціологічних досліджень», частково з такими

дисциплінами як “Українське ділове мовлення”, “Паблік рилейшнз”, а також з усіма видами практик, що проходять студенти.

Вивчення дисципліни завершується складанням *екзамену*.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН дисципліни

«Підготовка підсумкових документів дослідження»

№ за/п	Назва змістовних модулів та тем
I	<i>Змістовний модуль 1. Вимоги до підсумкових документів досліджень.</i>
	Тема 1. Загальні вимоги до оформлення підсумкових документів дослідження.
	Тема 2. Типологізація підсумкових документів дослідження.
	Тема 3. Застосування допоміжного апарату при оформленні підсумкових документів дослідження.
II	<i>Змістовний модуль 2. Специфіка створення та оформлення підсумкових документів соціологічного дослідження.</i>
	Тема 4. Особливості конструювання наукового тексту.
	Тема 5. Створення, оформлення та презентація аналітичного звіту.
	Тема 6. Специфіка публікації результатів соціологічних досліджень в засобах масової інформації.
	Тема 7. Допоміжні підсумкові документи: огляд, реферат, рецензія.
Разом:	120 годин

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Звіт про результати соціологічного дослідження.

План:

1. Обсяг та структура звіту соціологічного дослідження.
2. Композиція основної частини звіту соціологічного дослідження.
3. Графічне представлення результатів.

Практичне завдання:

- скласти схему структури звіту соціологічного дослідження
- скласти проект-схему основної частини звіту соціологічного дослідження
- представити та проаналізувати форми графічного представлення результатів в звіті соціологічного дослідження

Тематика рефератів:

- “Представлення в звіті соціологічного дослідження даних одновимірного розподілу”.

- “Представлення в звіті соціологічного дослідження даних двовимірного розподілу”.
- “Представлення в звіті соціологічного дослідження даних багатовимірного розподілу”.

Література: [2, 3, 7, 8-12, 17, 24, 25, 28]

Тема 2. Реферат. Аналітичний звіт.

План:

1. Процедура роботи над рефератом.
2. Місце та роль аналітичних звітів.
3. Звітна аналітика.

Практичне завдання:

- скласти проект-схему аналітичного звіту
- скласти план роботи над рефератом
- скласти план-проект презентації аналітичної записки

Тематика рефератів:

- “Як писати реферативну роботу”.
- “Композиція реферату”.
- “Аналітичний звіт”.

Література: [1, 5, 6, 8, 13, 27, 39]

Тема 3. Наукові публікації.

План:

1. Специфіка наукової публікації.
2. Тема і зміст наукової публікації
3. Видання наукової публікації

Практичне завдання:

- скласти план підготовки наукової публікації
- написати наукову публікацію
- представити бібліографічний список джерел за вимогами ВАК України

Тематика рефератів:

- “Структура наукової публікації”.
- “Робота над науковою публікацією”.
- “Правила оформлення бібліографічного переліку до наукової публікації”.

Література: [1, 5, 6, 8, 13, 27, 39]

Тема 4. Курсова робота. Дипломна робота.

План:

1. Поняття та специфіка курсової роботи.
2. Поняття та специфіка дипломної роботи.
3. Спільне та відмінне курсових та дипломних робіт.

Практичне завдання:

- скласти план курсової роботи
- скласти план дипломної роботи
- написати вступ до дипломної роботи

Тематика рефератів:

- “Процедура роботи над курсовим дослідженням”.
- “Процедура роботи над дипломним проектом”.
- “Публічне представлення результатів написання кваліфікаційної роботи”.

Література: [1, 2, 5, 6, 8, 13, 14, 20, 27, 31, 35, 39]

Тема 5. Дисертаційне дослідження.

План:

1. Для чого пишуться дисертації?
2. Спільне та відмінне між кандидатською та докторською дисертаціями.
3. Дисертація на здобуття наукового ступеня “кандидата наук” чи ступінь PhD?

Практичне завдання:

- написати есе на тему: “Дисертація: покликання чи потреба?”

Тематика рефератів:

- “Обґрунтування актуальності обраної теми дисертаційного дослідження”.
- “Визначення теми, об’єкту та предмету дисертаційного дослідження”.
- “Складання плану дисертаційного дослідження”.

Література: [1, 2, 5, 6, 8, 13, 14, 16, 20, 27, 34, 39]

Тема 6. Доповідь.

План:

1. Місце та значення наукової доповіді в системі наукового пошуку.
2. Правила вдалої доповіді.
3. Доповідач та аудиторія.

Практичне завдання:

- скласти план наукової доповіді
- скласти проект підготовки наукової доповіді

- скласти перелік вимог до доповідача наукової доповіді

Тематика рефератів:

- “Правила вдалого виступу з доповіддю”.
- “Планування та складання наукових доповідей”.
- “Портрет доповідача наукової доповіді”.

Література: [1, 5, 13, 24, 33, 36]

Тема 7. Наукова конференція. Круглий стіл, симпозіум, семінар.

План:

1. Спільне та відмінне між рівнями конференцій.
2. Користь від конференцій.
3. Місце та значення симпозіумів.

Практичне завдання:

- скласти план-проект конференції
- скласти перелік обов’язків організаторів наукової конференції
- сформулювати тематику наукових конференцій

Тематика рефератів:

- “Планування наукової конференції”.
- “Організація та проведення наукового симпозіуму”.
- “Науково-методологічний семінар: особливості та організація проведення”.

Література: [23, 24, 26, 38]

Тема 8. Конференція для співробітників та аудиторії ЗМІ.

План:

1. Поняття про журналістську конференцію.
2. Соціологічна інформація та загальна аудиторія.
3. Соціолог-журналіст.

Практичне завдання:

- скласти прес-реліз конференції соціологів
- скласти перелік запитань журналіста до соціолога
- скласти план-проект конференції

Тематика рефератів:

- “Вдала прес-конференція”.
- “Журналіст та соціологія”.
- “Прес-конференція соціологів”.

Література: [23, 24, 26, 37]

Тема 9. Публікація в ЗМІ.

План:

1. Інтерв'ю з соціологами.
2. Подання соціологічної інформації до ЗМІ.
3. Презентація результатів соціологічного дослідження в медіа.

Практичне завдання:

- скласти план-проект статті соціолога по результатам дослідження
- скласти перелік питань, які слід повідомити журналістам
- представити приклади надання результатів дослідження працівникам ЗМІ

Тематика рефератів:

- “Публіцистична стаття”.
- “Специфіка публікації наукових матеріалів в ЗМІ”.
- “Інтерв'ю з соціологами”.

Література: [23, 24, 26, 37]

ДИДАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

І. Звіт про результати соціологічного дослідження.

Звіт слугує заключним документом для підготовки директивних рішень та різного роду літературних матеріалів у вигляді кваліфікаційних робіт, монографій, колективних публікацій, книг, збірників, статей, дисертацій тощо.

Стосовно прикладних досліджень у звітах відтворюється з більшою або меншою щільністю сфера досліджуваної управлінської діяльності. Для цієї мети використовується вся сукупність наявних у розпорядженні соціологів якісних і кількісних показників. При цьому рекомендації, що обґрунтовують у звіті, не тільки співвідносяться з отриманими результатами, але й зіставляються з попередньою практикою вирішення висунутих у дослідженні проблем.

Стосовно теоретичних досліджень соціолог розробляє типологічні оцінки соціального об'єкту, які дозволили б йому у світлі висунутих гіпотез обґрунтувати важливість пошуку нових теоретичних конструкцій для пояснення виявлених тенденцій розвитку явищ або процесів.

У пояснювальній записці до звіту соціологічного дослідження викладається послідовність виконання програми соціального дослідження, дається зведення матеріалів, розрахунків, обґрунтувань.

У додатках до записки даються цифрові, графічні та інші показники й документи, а також всі форми, анкети, бланки, тести тощо.

Характер звіту багато в чому залежить від типу дослідження — проводилося воно відповідно до А) наукового або Б) прикладними цілями.

А) увага акцентується насамперед на постановці проблем, їхній концептуальній розробці й формулюванню завдань дослідження.

Б) висвітлюється стан проблеми на сьогоднішній день й існуючі до неї підходи.

Спеціальний розділ звіту приділяється проблемам методології — вибору й обґрунтуванню інструментарію дослідження, типології вибірки, методів збору соціальної інформації.

У додатках до звіту надаються матеріали, що ілюструють положення всіх попередніх розділів, включаючи обґрунтування вибірки та її якісні характеристики. Сюди ж розміщують основні методичні матеріали, за якими проводився збір даних, основні таблиці розподілів, і табулограм.

Основні вимоги до звіту.

У числі загальних вимог до складання звіту за підсумками соціологічного дослідження потрібно назвати:

1) повне й глибоке відображення всіх щаблів проведеного дослідження, взаємозв'язок всіх його ланок і логікові наукового пошуку.

2) сувору відповідність до розробленого програмою методологічного апарату дослідження.

У звіті неприпустимий той або інший перегляд методологічних, принципів без досить серйозної аргументації на користь внесених у програму змін й обґрунтованості одержуваних результатів. У звіті важливо відбити логічну послідовність виконуваних процедур, показати місце й роль кожної з них у процесі нагромадження й інтерпретації нових знань, чітко перерахувати всі виконувані операції впорядкування емпіричних даних і теоретичних обґрунтувань на шляху інтерпретації соціологічного факту.

3) Підсумки дослідження у звіті розглядаються як стосовно до розв'язуваних завдань і висунутих гіпотез, так й організаційно — відповідно до планів (пошукових, описових або експериментальних).

Важливо з великою точністю відбити організацію збору матеріалу й у додатках надати зразки всіх використовуваних документів обстеження. Дослідник повинен звертати увагу на правильне відтворення у звіті систем кодування інформації й використаних методів її машинної обробки.

Неодмінним компонентом усякого звіту є підготовка рекомендацій, що представляють собою перелік основних пропозицій, що випливають із аналізу звітних даних.

Рекомендації носять суто стверджувальний характер, і в них вноситься тільки те, що підлягає впровадженню в наукову або практичну діяльність.

При цьому варто мати на увазі, що у випадку сумніву в правильності або необхідності висунутих рекомендацій зацікавлені особи повинні мати можливість знайти необхідні обґрунтування в контексті звіту. Якщо ж й в аналітичному розділі з якихось причин не внесені потрібні розрахунки й

обґрунтування висунутих практичних пропозицій, то повинно бути зазначено, які додаткові дослідження необхідно провести.

Рекомендації повинні бути доведені до відомості колективу працівників досліджуваного об'єкта. При цьому можуть і повинні бути використані засоби масової інформації в показі результатів роботи. Більше того, відповідно до рекомендацій - бажаний випуск відповідних розпорядничих документів по підприємствах (організаціям, установам).

II. Види наукових студентських робіт

Протягом навчання у вищому навчальному закладі студенти виконують різні за своїм характером, рівнем складності та змістом наукові роботи.

Залучення студента до дослідницької діяльності, як правило, починається з написання реферату.

РЕФЕРАТ (від лат. *Referre*, що означає повідомляти, доповідати) - це короткий виклад у письмовій чи усній формі основного змісту наукової праці чи ряду праць, що вивчалися студентом, з аналізом запропонованих шляхів вирішення певної проблеми, а також висловленням власних міркувань автора щодо цієї проблеми. Якщо реферат цих ознак не має, то він є лише конспектом опрацьованих публікацій.

Підготовлений реферат може бути використаний для виголошення доповіді, підготовки наукового звіту, написання статті, а також накопичення інформації для подальшої дослідницької роботи.

Робота над рефератом зорієнтована на:

- розвиток мислення студентів (вміння аналізувати, зіставляти та узагальнювати різні точки зору, вміння характеризувати конкретний матеріал, формулювати висновки);

- розширення світоглядної парадигми у студентів та поглиблення їх фахових знань з навчальної дисципліни;

- формування вмінь реферування;

- розвиток базисних вмінь наукової роботи (вміння постійно знаходити необхідний науковий матеріал, користуватися довідковою літературою, складати список використаної літератури, формулювати висновки);

- оволодіння основами наукового письмового мовлення;

- формування гностичних умінь, необхідних для оволодіння певною дисципліною;

- розвиток умінь установлювати зв'язки даної науки з іншими науками та визначати характер цих зв'язків;

- розвиток умінь самостійно знаходити й вивчати наукову літературу, використовуючи цей матеріал для підготовки огляду наукової літератури, пов'язаної з історією вивчення певних теоретичних питань.

Основні вимоги до написання реферату: обсяг реферату - 10-15 сторінок друкованого тексту; реферат має бути виконаний за відповідною структурою з виділенням абзаців, нумерацією сторінок, правильним оформленням посилань,

виносок, цитат, висновків, списку використаної літератури (не менше 10 джерел); оформлення реферату має відповідати встановленим нормам.

Структура реферату

1. Титульна сторінка
2. План
3. ВСТУП - обґрунтовується актуальність обраної теми, характеризується її практичне значення, формулюється мета реферування матеріалу з обраної проблеми, визначаються конкретні завдання роботи).
4. Основна частина складається з декількох розділів, кожний розділ нумерується і має свою назву; подається виклад існуючих точок зору з обраної теми, представлених у сучасній науковій літературі, а також самостійний аналіз опрацьованого матеріалу; пропонується авторський варіант вирішення даної проблеми.
5. ВИСНОВКИ - стисло характеризуються основні результати виконаної роботи, формулюються узагальнюючі тези відповідно до завдань, визначених у вступі.
6. СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ - включаються всі літературні джерела, подані в алфавітному порядку і оформлені з урахуванням усіх сучасних вимог до бібліографічного опису.

У процесі роботи над рефератом студент має продемонструвати вміння аналізувати використану літературу, розкривати своє ставлення до прочитаного, робити обґрунтовані висновки на основі опрацювання теоретичних положень.

У професійної підготовці майбутнього фахівця значну роль відіграють курсова, дипломна та магістерська роботи.

КУРСОВА РОБОТА - самостійна робота дослідницького характеру, спрямована на вивчення конкретної проблеми.

Метою курсової роботи є:

- поглиблення знань студентів з актуальних проблем;
- подальший розвиток умінь самостійного критичного опрацювання наукових джерел;
- формування дослідницьких умінь та навичок студентів;
- стимулювання студентів до самостійного наукового пошуку;
- розвиток умінь аналізувати сучасний досвід;
- формування вмінь самостійної обробки навчально-методичних матеріалів та їх практичної реалізації.

Курсова робота дає можливість виявити здатність студента самостійно осмислити проблему, творчо, критично її дослідити, вміння збирати, аналізувати і систематизувати літературні джерела; здатність застосовувати отримані знання при вирішенні практичних завдань; формулювати висновки, пропозиції, рекомендації з предмета дослідження.

Матеріали курсової роботи можуть бути використані для подальшої дослідницької роботи - написання дипломної або магістерської роботи.

Основні вимоги до написання курсової роботи: обсяг курсової роботи - 20-25 сторінок тексту для курсової роботи студента III курсу, 30-35 сторінок тексту для курсової роботи студента IV курсу; курсова робота повинна мати чітку структуру з виділенням окремих частин роботи, абзаців, нумерацією сторінок, правильним оформленням посилань, виносок, цитат, висновків і списку використаної сучасної літератури (20-25 джерел, переважно останніх років); оформлення курсової роботи має відповідати естетичним і орфографічним нормам.

Обов'язковими компонентами курсової роботи мають бути: визначення актуальності дослідницького завдання та розробка навчально-методичних матеріалів.

Курсова робота має бути зброшурована, акуратно і грамотно оформлена. Студентам надається право обирати тему з числа визначених кафедрою.

Структура курсової роботи

1. Титульна сторінка
2. План (заголовок дається словом "ЗМІСТ")
3. ВСТУП - обґрунтовується актуальність теми, її значення для теорії та практики певної науки, мета, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження.
4. Основна частина поділяється на теоретичний і практичний розділи.
 - *Теоретичний розділ* включає аналіз опрацьованої наукової літератури відповідно до завдань дослідження; певні авторські висновки із визначенням перспектив подальших дослідницьких пошуків.
 - *Практичний розділ* містить опис виконаного дослідницького завдання та розробку навчально-методичних та досліджуваних матеріалів.
5. ВИСНОВКИ
6. SUMMARY
7. ДОДАТКИ (з потреби).
8. СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ. На всі наукові джерела, що представлені в бібліографії, повинні бути посилання в тексті курсової роботи.

ДИПЛОМНА РОБОТА - самостійне оригінальне наукове дослідження студента з актуальних проблем.

Метою дипломної роботи є:

- розширення й поглиблення теоретичних знань студентів з обраної проблеми, систематизація і аналіз сучасних наукових підходів до розв'язання теоретичних та практичних завдань;
- поглиблення знань студентів із суміжних наук;
- удосконалення умінь та навичок студентів самостійно вести наукові дослідження, користуватися сучасною методикою їх проведення;
- розвиток умінь студентів застосовувати одержані знання при вирішенні конкретних наукових завдань;
- удосконалення навичок самостійної роботи студентів із науковою літературою;

- формування готовності й здатності студентів до самоосвіти і саморозвитку, самостійної дослідницької роботи в майбутній професійній діяльності.

Теми дипломних робіт обираються студентами на V курсі на основі розробленого і затвердженого кафедрою переліку орієнтованих тем дипломних робіт, а також з урахуванням власних наукових інтересів. Студент може сам запропонувати тему дипломної роботи, достатньо аргументовано обґрунтувавши доцільність її розробки.

Матеріали дипломної роботи можуть бути використані для виголошення доповіді на загально університетській науково-практичній конференції, написання статті, а також накопичення фактичного матеріалу для подальшої дослідницької роботи.

Вимоги до написання дипломної роботи

1. Тема дипломної роботи затверджується на засіданні кафедри і схвалюється вченою радою факультету університету.

2. У вступі обґрунтовується вибір теми, її актуальність; визначаються об'єкт, предмет, мета і конкретні завдання, гіпотеза дослідження, методи дослідження; його наукова новизна та теоретична і практична значущість одержаних результатів; описується структура дипломної роботи.

3. Автор дипломної роботи повинен продемонструвати вміння методологічно і грамотно проводити дослідження, інтерпретувати, систематизувати і класифікувати одержані результати.

4. У роботі необхідно розкрити сутність дослідницької проблеми з урахуванням нових наукових підходів.

5. Дипломна робота має містити чітко сформульовані висновки, в яких подаються основні результати дослідницької діяльності студента, рекомендації щодо їх практичного використання.

6. Обсяг дипломної роботи – 60-80 сторінок друкованого тексту.

7. Дипломна робота має бути чітко структурованою із виділенням окремих її частин, абзаців, нумерацією сторінок, правильним оформленням посилань, виносок, цитат, висновків і списку використаної сучасної літератури (не менше 50 джерел, переважно останніх років); оформлення дипломної роботи має відповідати естетичним і орфографічним нормам. Обов'язковим є використання літератури іноземними мовами.

Структура дипломної роботи

1. Титульна сторінка
2. План (заголовок дається словом “ЗМІСТ”).
3. ВСТУП - обґрунтовується актуальність теми, її значення для теорії та практики певної науки, мета, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження.
4. Основна частина (складається з двох-трьох розділів).
5. ВИСНОВКИ
6. SUMMARY
7. ДОДАТКИ (з назвою кожного додатку).

8. СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ. На більшість наукових джерел, що представлені в бібліографії, повинні бути посилання в тексті дипломної роботи.

III. Правила написання наукових текстів (рефератів, курсових і дипломних робіт):

- Важливо розібратися спочатку, яка істинна мета Вашого наукової праці (повідомити світу про свої ідеї, просто “здати” реферат з нецікавою для Вас проблеми, поуправлятися у написанні наукових текстів і т.п.) - усе це допоможе Вам розумно розподілити свої сили, час і головне - почуття (“чи варто вкладати душу в цю роботу чи не варто...).

- Важливо розібратися, хто буде “читачем” Вашої роботи (заздалегідь відомий суворий і прискіпливий “опонент”, доброзичливий науковий керівник, Ваші однокурсники, а може, роботу, швидше за все, взагалі ніхто навіть не прочитає або всього лиш перегорне, подивиться “по діагоналі”...).

- Писати серйозні роботи слід тоді, коли є про що писати і коли є настрої поділитися зі світом своїми міркуваннями; гірше за все - це “вимучені” тексти, написані без відповідного бажання і настрою, адже з гарним настроєм тексти виходять не тільки швидше, але й набагато якісніші, бо в психології творчості є складова, заснована на “натхненні”; правда, можна дочекавши натхнення занадто довго, так і не зробити вчасно потрібну роботу.

- Як створити у себе відповідний творчий настрої для роботи над науковим текстом (як знайти “натхнення”)?

По-перше, повинна бути ідея, а для цього потрібно навчитися або ставитися до різних явищ і фактів дещо критично (своя ідея - як інша точка зору), або навчитися захоплюватися якимись відомими ідеями, які мають потребу в доопрацюванні (ідея - як оптимістична позиція і спрямованість на подальше вдосконалення вже відомого).

По-друге, важливо вміти відволікатися від навколишньої суєти (багато талановитих люди просто “пропадають” у цій метушні), для чого важливо вміти виділяти найважливіші пріоритети у своїй навчально-дослідницькій діяльності.

По-третє, навчитися організовувати свій час, адже, як відомо, вільний час - найважливіша умова справжньої творчості, для неї має з’явитися час. Іноді саме на організацію такого часу йде чимала частина сил і талантів.

- Писати слід ясно і зрозуміло, намагаючись основні положення формулювати чітко й недвозначно (щоб і самому зрозуміло було), а також прагнучи структурувати свій текст. Кожного разу треба уявляти, що ваш текст хтось буде читати і йому захочеться зорієнтуватися в ньому, швидко знаходити відповіді на питання (водночас уявіть себе на місці такої людини). Зрозуміло, що робота, написана “суцільним текстом” (без заголовків, без виділення великим шрифтом найбільш важливих місць і т.п.), у культурного читача може викликати небажання читати далі і навіть жалість до автора (виключення становлять деякі стародавні тексти, коли і жанр був інший, і до текстів ставилися інакше, та й самих текстів було значно менше - не те, що в епоху “інформаційного вибуху” і відповідного “інформаційного сміття”).

• Обсяг тексту і різні вимоги щодо оформлення багато в чому залежать від прийнятих у конкретному суспільстві або навчальному закладі порядків.

Навчання у вузі - процес дуже непростий. З перших же вересневих днів на студента обрушуються величезний обсяг інформації, яку необхідно засвоїти. Потрібний матеріал міститься не тільки в лекціях (запам'ятати його - це тільки мала частина завдання), але й в підручниках, книгах, статтях.

IV. Планування публічного виступу з доповіддю

1. Визначити адресата мовлення і мету спілкування.
2. Вдуматися в тему. Визначити основну думку майбутньої доповіді.
3. Опрацювати літературу з цієї теми, осмислити її.
4. Добираючи матеріал. Звернути увагу на ті факти. Які будуть цікаві аудиторії, перед якою буде виголошена доповідь. Зробити певні виписки.
5. Скласти робочий план і відповідно до нього систематизувати дібраний матеріал.
6. Узагальнити основні положення кількох джерел, внаслідок чого думки, викладені в кількох працях, звучатимуть повніше, переконливіше.
7. Записати текст доповіді повністю або частково (початок, кінець).
8. Виділити термін, незнайомі слова. Уточнити вимову і наголошення слів.
9. Говорити нешвидко, робити паузи, дотримуватися правильної інтонації.
10. Виступаючи, завжди стежити за слухачами: якщо вас перестали слухати, змінити тон мовлення, навести цікавий факт, ніколи не намагатися перекричати аудиторію.
11. Якщо потрібно заглянути до рукопису, опустіть очі. Не нахилиючи голови.
12. Стежити за своїм мовленням: уникати слів-паразитів. Не заповнювати паузи звуками ("е-е-е", "ну-у") та ін.
13. Переказати усно текст доповіді вдома (відводиться 15-20 хв.).

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

ПІДГОТОВКА НАУКОВИХ ПУБЛІКАЦІЙ, РЕФЕРАТИВ І ДОПОВІДЕЙ. ОФОРМЛЕННЯ ПАТЕНТІВ НА ВИНАХІД

1. Що з нижченаведеного не належить до головних характеристик наукових публікацій?

- 1) проблемність;
- 2) цілеспрямованість;
- 3) гнучкість;
- 4) зв'язність.

2. Презентаційна функція наукової публікації є:

- 1) засобом спілкування дослідників з певної проблеми;
- 2) формою представлення або надання наукових результатів, методологією і методом її одержання;
- 3) оцінкою стану наукового дослідження в аспекті наукової проблеми;
- 4) способом презентації пріоритету дослідника або його дослідження у науковому співтоваристві.

3. У якій частині структури статті містяться такі дані: тенденції вирішення поставлених завдань, взаємозв'язок з іншими науковими роботами?

- 1) вступ;
- 2) основна частина;
- 3) висновки;
- 4) відсутня правильна відповідь.

4. Назвати основні види виступу:

- 1) звітний, інформаційний, тематичний;
- 2) лекції, доповіді, промови;
- 3) одноразовий, курсовий, тематичний;
- 4) усі зазначені вище.

5. До основних видів наукових публікацій належать:

- 1) анотація, дисертація, аналітична записка;
- 2) монографія, тези, наукова стаття;
- 3) аналітична записка, звіт за результатами наукових досліджень;
- 4) реферат, тези, підручники.

6. Наукова публікація обов'язково повинна складатися з:

- 1) постановочної, дослідницької та заключної частин;
- 2) оцінної, презентаційної та постановочної частин;

- 3) постановочної, атестаційної та комунікаційної частин;
- 4) дослідницької, презентаційної та заключної частин.

7. Загальні елементи наукової статті передбачають (вказіть головні):

- 1) постановку проблеми, формування цілей статті;
- 2) виклад основного матеріалу дослідження, презентаційний матеріал;
- 3) формування актуальності дослідження, визначення гіпотез та методів дослідження;
- 4) аналіз останніх досліджень і публікацій, висновки даного дослідження.

8. Визначити основні вимоги до написання тез:

- 1) поля ліворуч - 2,5 см, праворуч - 1 см, угорі, внизу - 2 см;
- 2) посилання не нумеруються;
- 3) обсяг не повинен перевищувати 2-х сторінок друкованого тексту;
- 4) текст друкується з переносами.

9. Який вид доповіді передбачає узагальнення стану справ, що досягнуто:

- 1) інформаційна;
- 2) звітна;
- 3) тематична;
- 4) немає правильної відповіді.

10. Функція наукової публікації, яка є способом презентації пріоритету дослідника і його досліджень у науковому співтоваристві, називається:

- 1) дослідницька;
- 2) оцінна;
- 3) презентаційна;
- 4) атестаційна.

11. Проблемність, гіпотетичність, цілеспрямованість, зв'язність - це:

- 1) цілі наукової публікації;
- 2) функції наукової публікації;
- 3) завдання наукової публікації;
- 4) важливі характеристики наукової публікації.

12. Назва тез доповіді стисло відображає головну ідею, думку дослідження і має складатися з:.

- 1) трьох-чотирьох слів;
- 2) п'яти - семи слів;
- 3) восьми і більше слів;
- 4) немає правильної відповіді.

13. Основні ознаки аналітичної записки:

- 1) чітка та проста мова викладення;
- 2) максимальне уникнення спеціальної термінології;
- 3) стислість (не більше 5000 слів);
- 4) всі відповіді правильні.

14. Тези - це:

- 1) короткий виклад основних положень доповіді, наукової статті, а рідше - і більшого дослідження;
- 2) деяка сукупність положень, які узагальнюють матеріал, дають основу для написання статті;
- 3) документ, орієнтований на практичну діяльність;
- 4) правильні відповіді 1 і 2.

15. Яка з перерахованих функцій не належить до функцій наукової публікації?

- 1) дослідницька;
- 2) презентаційна;

- 3) атестаційна;
- 4) контрольна.

16. Що з нижченаведеного не вважається характеристикою наукової публікації?

- 1) проблемність;
- 2) гіпотетичність;
- 3) цілеспрямованість;
- 4) комплексність.

17. Найбільш поширеним типом аналітичного документа є:

- 1) теза;
- 2) аналітична записка;
- 3) наукова стаття;
- 4) монографія.

18. Яка з перерахованих вимог не стосується до монографії?

- 1) тираж 300 екземплярів;
- 2) обсяг не менше 10 обліково-видавничих друкованих аркушів;
- 3) у списку використаної літератури повинні бути виключно іноземні джерела;
- 4) повинна пройти рецензію не менше двох докторів наук відповідної спеціалізації.

19. Які з перерахованих елементів повинна мати наукова стаття?

- 1) постановка загальної проблеми, її зв'язок з найважливішими науковими або практичними завданнями;
- 2) аналіз останніх досліджень та публікацій з даної тематики;
- 3) виклад основного матеріалу з основним обґрунтуванням отриманих наукових результатів;
- 4) усі зазначені вище.

20. Структура наукової публікації включає такі елементи:

- 1) постановочну частину, дослідницьку частину, заключну частину;
- 2) вступ, основну частину, висновки, список використаної літератури;
- 3) вступ, основну частину, висновки;
- 4) назву публікації, вступ, основну частину, висновки.

21. Вимогами до оформлення та змісту монографії є:

- 1) дослідження широкого кола проблем;
- 2) спрямування на висвітлення результатів наукової діяльності;
- 3) наявність міжнародного стандартного номера І8ВІ;
- 4) тиражування у кількості 100 примірників.

22. В основній частині наукової статті необхідно виокремити:

- 1) результати власного дослідження;
- 2) практичні рекомендації з використання отриманих ідей;
- 3) зміст дослідження, основні гіпотези та ідеї;
- 4) характеристики поля дослідження і місце автора в ньому, особистий внесок.

23. Основними елементами наукової статті є:

- 1) постановка проблеми, постановка завдань;
- 2) аналіз останніх досліджень і публікацій з цієї проблеми;
- 3) виклад основного матеріалу, висновки;
- 4) все вище перелічене.

24. Звітна доповідь:

- 1) передбачає інформування слухачів про стан справ у певній галузі діяльності;
- 2) присвячена розгорнутому викладу певної проблеми;

3) ставить за мету узагальнення стану справ і хід роботи за певний проміжок часу;

4) усі зазначені вище.

25. Обсяг основного змісту - не менше 10 обліково-видавничих аркушів, тираж - не менше 300 примірників, наявність рецензій - не менше двох докторів наук з відповідної спеціальності, наявність міжнародного стандартного номера книги - це вимоги до:

1) наукової публікації;

2) дисертації;

3) монографії;

4) підручника.

26. Дослідницька функція наукової публікації полягає в тому, що:

1) це засіб спілкування дослідників проблеми;

2) забезпечує атестацію автора під час захисту дисертацій;

3) формою представлення наукових результатів, методології і методів їх одержання;

4) дає оцінку стану наукового дослідження в аспекті проблеми публікації.

27. Для одержання патенту на винахід в ДП «Український інститут промислової власності» (Укрпатент) подається:

1) заявка;

2) заява;

3) клопотання;

4) відсутня правильна відповідь.

28. До патентної документації належать:

1) описи винаходів;

2) описи корисних моделей;

3) патентні бюлетені;

4) реферати описів винаходів.

29.Оберіть хибну одиницю обчислення наукової інформації:

- 1) науковий аркуш;
- 2)авторський аркуш;
- 3)друкований аркуш;
- 4)обліково-видавничий аркуш.

30. Виберіть найбільш точний ланцюг структурних елементів наукової публікації:

- 1) вступ - основні дослідження і публікації, на які спирається автор - формулювання мети публікації - виклад змісту власного дослідження - висновок;
- 2) вступ - формулювання мети публікації - виклад змісту власного дослідження - висновок;
- 3) вступ - основні дослідження і публікації, на які спирається автор - формулювання мети публікації - виклад змісту власного дослідження - аналіз дослідження - висновок;
- 4) вступ - виклад змісту власного дослідження - висновок.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ НА РІВНІ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

1.Магістерська дипломна робота - це:

- 1)короткий виклад основних положень наукових досліджень;
- 2)дослідження однієї з актуальних проблем теорії та практики відповідно до вимог та напрямів наукових досліджень;
- 3)відомості обсягом, як правило, в декілька машинописних сторінок;
- 4)носій, в якому в той чи інший спосіб зафіксовані наукові відомості про досліджуваний об'єкт.

2.Процес або явище, що породжує проблемну ситуацію, обраний для вивчення і розгляду предмета дослідження у всіх його взаємозв'язках:

- 1)мета дослідження;
- 2)завдання дослідження;

- 3)об'єкт дослідження;
- 4)характер дослідження.

3. У якому розділі магістерської роботи обґрунтовується актуальність теми, розкривається ступінь і стан наукової проблеми, її значення для теорії та практики певної науки, об'єкт, предмет, мета, завдання та методи дослідження?

- 1)основній частині;
- 2)додатках;
- 3)висновках;
- 4)вступі.

4. Обов'язками наукового керівника дипломної магістерської роботи є:

- 1)надання допомоги у виборі теми, розробленні плану (змісту) роботи, доборі літератури, виборі методів дослідження тощо;
- 2) написання деяких розділів роботи;
- 3) надання допомоги при захисті наукової роботи;
- 4) дослідження наукової роботи.

5. Не є кваліфікаційною роботою:

- 1) дипломна магістерська робота;
- 2)курсора робота;
- 3)індивідуальна робота;
- 4)усі зазначені вище.

6. Визначити правильну послідовність виконання магістерської роботи:

- 1)вибір теми, визначення мети і завдань, виклад теорії і методики дослідження, вивчення практики роботи відповідного фаху, формулювання висновків і рекомендацій, оформлення списку використаних джерел і додатків, оформлення роботи відповідно до вимог, рецензування, підготовка до захисту, захист роботи;
- 2)вибір теми, визначення мети і завдань, вивчення практики роботи відповідного фаху, виклад теорії і методики дослідження, формулювання висновків і рекомендацій, оформлення списку використаних джерел і

додатків, рецензування, оформлення роботи відповідно до вимог, підготовка до захисту, захист роботи;

3) вибір теми, рецензування, виклад теорії і методики дослідження, вивчення практики роботи відповідного фаху, формулювання висновків і рекомендацій, оформлення списку використаних джерел і додатків, оформлення роботи відповідно до вимог, підготовка до захисту, захист роботи;

4) відсутня правильна відповідь.

7. Рецензія на дипломну магістерську роботу - це:

1) короткий опис кваліфікаційної роботи;

2) довільний аналіз та критична оцінка кваліфікаційної роботи;

3) стисла характеристика структури кваліфікаційної роботи;

4) попереднє затвердження теми кваліфікаційної роботи.

8. Наведіть правильну послідовність процедури захисту дипломної магістерської роботи:

1) доповідь студента про зміст роботи, запитання до автора, оголошення відгуку наукового керівника або його виступ, відповіді студента на запитання членів комісії із захисту магістерської роботи та осіб, присутніх на захисті, заключне слово студента, рішення комісії про оцінку роботи;

2) доповідь студента про зміст роботи, оголошення відгуку наукового керівника або його виступ, відповіді студента на запитання членів комісії із захисту магістерської роботи та осіб, присутніх на захисті, заключне слово студента, запитання до автора, рішення комісії про оцінку роботи;

3) доповідь студента про зміст роботи, запитання до автора, відповіді студента на запитання членів комісії із захисту магістерської роботи та осіб, присутніх на захисті, заключне слово студента, оголошення відгуку наукового керівника або його виступ, рішення комісії про оцінку роботи;

4) відсутня правильна відповідь.

9. Самостійна випускна науково-дослідницька робота, яка виконує кваліфікаційну функцію, - це:

1) дисертація;

2) бакалаврська робота;

- 3) магістерська робота;
- 4) монографія.

10. Структура магістерської роботи включає в себе:

- 1) зміст, вступ, розділи та підрозділи основної частини, висновки, список використаної літератури;
- 2) титульний аркуш, вступ, основна частина, висновки, додатки;
- 3) титульний аркуш, зміст, вступ, основна частина, висновки, додатки, список використаної літератури;
- 4) відсутня.

11. До додатків дипломної магістерської роботи включають:

- 1) таблиці допоміжних цифрових даних;
- 2) ілюстрації допоміжного характеру;
- 3) законодавчі акти;
- 4) формули.

12. Критерії вибору теми дипломного магістерського дослідження:

- 1) особиста зацікавленість студента;
- 2) новизна теми та її актуальність;
- 3) невідповідність теми профілю;
- 4) закритий доступ до інформаційних джерел.

13. Освітньо-кваліфікаційний рівень фахівця, який здобув поглиблені спеціальні вміння та знання інноваційного характеру, має певний досвід їх застосування та продукування нових знань для вирішення проблемних професійних завдань у певній галузі, називається...

- 1) бакалавр;
- 2) спеціаліст;
- 3) магістр;
- 4) кандидат наук.

14. Головними критеріями оцінювання на захисті магістерської дипломної роботи є:

- 1) теоретичний рівень роботи;
- 2) актуальність та новизна;
- 3) самостійність та значущість;
- 4) всі відповіді правильні.

15. Усталеною вважається така структура магістерської дипломної роботи:

- 1) титульний аркуш, зміст, вступ, розділи та підрозділи основної частини, висновки, список використаної літератури, додатки (за необхідністю);
- 2) титульний аркуш, вступ, розділи та підрозділи основної частини, висновки, список використаної літератури, додатки (за необхідністю);
- 3) титульний аркуш, зміст, вступ, розділи та підрозділи основної частини, висновки, список використаної літератури, додатки (за необхідністю), анотації;
- 4) титульний аркуш, зміст, вступ, основна частина, список використаної літератури, додатки (за необхідністю).

16. Обсяг дипломної магістерської роботи має становити:

- 1) 80-90 стандартних сторінок основного тексту;
- 2) 40-50 стандартних сторінок основного тексту;
- 3) 150-180 стандартних сторінок основного тексту;
- 4) більше 180 стандартних сторінок основного тексту.

17. Ілюстрації (карти, схеми, фотографії, діаграми, креслення) в наукових роботах позначають:

- 1) рис. 1.1 і розміщують над ілюстрацією;
- 2) мал. 1.1 і розміщують під ілюстрацією;
- 3) мал. 1.1 і розміщують над ілюстрацією;
- 4) рис. 1.1 і розміщують під ілюстрацією.

18. Відомості щодо обсягу кваліфікаційної роботи - кількість сторінок, ілюстрацій, таблиць, додатків, кількість використаних першоджерел, список ключових слів містить:

- 1) анотація;
- 2) реферат;
- 3) тези;
- 4) вступ.

19. Випускова кваліфікаційна робота:

- 1) виконується у формі дипломної магістерської роботи і є обов'язковою формою підсумкової державної атестації;
- 2) має узагальнюючий характер і не містить окремі самостійні висновки та рекомендації;
- 3) є самостійним, комплексним науково-практичним дослідженням, здійсненим під керівництвом наукового керівника;
- 4) усі відповіді правильні.

20. До загальних рекомендацій щодо формування теми дослідження можна віднести:

- 1) у формулюванні теми має бути зрозумілим передбачуваний результат дослідження;
- 2) назва теми повинна бути короткою і не містити зайвих слів та неоднозначностей;
- 3) для формулювання теми можна користуватися поняттями, оцінними категоріями, які погано інтерпретуються;
- 4) можна вводити в назву термінологію ненаукового походження.

21. При складанні списку використаних джерел:

- 1) література іноземними мовами наводиться на початку списку;
- 2) неприпустимим є переклад російських видань українською мовою;
- 3) література іноземними мовами наводиться в кінці списку;
- 4) переклад російських видань українською мовою є припустимим.

22. Де відбувається захист дипломної магістерської роботи?

- 1) на засіданні державної екзаменаційної комісії;
- 2) на засіданні кафедри;
- 3) на міжвузівській конференції;
- 4) персонально у ректора.

23. Що з перерахованого можна віднести до вимог дипломної магістерської роботи?

- 1) глибоке та цілісне осмислення професійної проблеми;
- 2) комплексне оволодіння матеріалом і методами самостійного дослідження, послідовне його викладення;
- 3) практичне застосування теоретичних знань для вирішення конкретних завдань щодо визначення закономірностей функціонування і розвитку системи глобальних світогосподарських зв'язків;
- 4) усі відповіді правильні.

24. Обрати правильне твердження:

- 1) об'єкт та предмет дипломної магістерської роботи, відображені у вступі, є тотожними поняттями;
- 2) ідентифікація методів у вступній частині наукової роботи не потребує будь-якого опису їх сутності;
- 3) оформлення висновків здійснюється у логічно-послідовній формі, відповідно до поставлених завдань;
- 4) формування списку використаної літератури відбувається за блоками, починаючи від нормативно-правової бази і закінчуючи електронними ресурсами.

25. Стандартизовані положення щодо оформлення наукових робіт розроблюються і впроваджуються:

- 1) Верховною Радою України;
- 2) Кабінетом Міністрів України;
- 3) Державним комітетом України по стандартизації, метрології та сертифікації;

4) на рівні місцевих органів самоврядування.

26. До захисту магістерської роботи у Державній екзаменаційній комісії допускаються студенти:

- 1) всі студенти-випускники;
- 2) які виконали навчальний план із спеціальності й успішно склали всі іспити й заліки;
- 3) які отримали запрошення на захист від екзаменаційної комісії;
- 4) відсутня правильна відповідь.

27. Першим етапом магістерського наукового дослідження є:

- 1) написання наукової статті;
- 2) обґрунтування теми;
- 3) розробка плану;
- 4) складання плану дослідження.

28. До захисту кваліфікаційної роботи студент готує стислу доповідь, в якій слід коротко викласти:

- 1) основні результати дослідження;
- 2) мету дослідження;
- 3) план наукового дослідження;
- 4) окремі напрями наукового дослідження.

29. Перед захистом кваліфікаційних робіт декан факультету подає державній комісії такі документи:

- 1) зведену відомість про виконання студентами навчального плану і про отримані ними оцінки з теоретичних дисциплін, курсових робіт, практик, державних іспитів;
- 2) відгук керівника про кваліфікаційну роботу;
- 3) рецензію на кваліфікаційну роботу спеціаліста відповідної кваліфікації і профілю;
- 4) усі відповіді правильні.

30. Відгук наукового керівника кваліфікаційної роботи пишеться у довільній формі з урахуванням:

- 1) актуальності теми наукового і практичного її значення;
- 2) ступінь самостійності у виконанні дипломної роботи;
- 3) новизну та оригінальність, використання літератури, логічність, послідовність;
- 4) усі відповіді правильні.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Батыгин Г.С. Обоснование научного вывода в прикладной социологии. - М., 1986.
2. Бутенко И.А. Организация прикладного социологического исследования. - М., 1994.
3. Городяненко В.Г. Социологический практикум. - Днепропетровск, 1998.
4. Гречихин В. Лекции по методике и технике социологических исследований. – М., 1999.
5. Интерпретация и анализ данных в социологических исследованиях / Отв. ред. В.Г. Андреев, Ю.Н. Толстова. – М., 1987.
6. Клепко С.Ф. Наукова робота і управління знаннями: Навчальний посібник. – Полтава, 2005.
7. Рабочая книга социолога. — М., 1983.
8. Саганенко Г.И. Социологическая информация. Статистическая оценка исходных данных социологического исследования. - Л., 1979.

9. Сикевич З. Социологическое исследование: практическое руководство. – С.-Пб., 2005.
10. Сусоколов А.А. Технология социологического исследования. – М., 2007.
11. Ядов В.А. Стратегия социологического исследования. – М., 1998.

Додаткова:

12. Аберкромби П., Хилл С., Тернер Б. С. Социологический словарь: Пер. с англ. Казань, 1997.
13. Анализ нечисловой информации в социологических исследованиях. – М., 1985.
14. Девятко И.Ф. Методы социологического исследования. – Екатеринбург, 1998.
15. Добренков В.И., Кравченко А.И. Методы социологического исследования. – М., 2009.
16. Довідник здобувача наукового ступеня: Зб. нормат. док. та інформ. матеріалів з питань атестації наук. кадрів вищої кваліфікації / Упоряд. Ю. І. Цеков. – К., 2003.
17. Ельмеев Б.Я., Овсянников В.Г. Прикладная социология. – СПб., 1994.
18. Иванов О.И. Методология социологии. Уч.-мет. пос. – СПб., 2001.
19. Как провести социологическое исследование. В помощь идеологическому активу / Под ред. Горшкова М. – М., 1990.
20. Киблицкая М.В., Маслаков И.К. Методология и дизайн исследования в стиле кейс-стади. – М., 2003.
21. Логика социального исследования / Отв. ред. Г.В.Осипов. – М., 1987
22. Методы сбора информации в социологических исследованиях. / Кн. 1,2. — М., 1990.
23. Опитування громадської думки. Для журналістів і політиків. / Відп. ред. Панина Н.В. — К., 1995.
24. Панина Н.В. Технология социологического исследования. – К., 1998.
25. Пасмуров А.Я. Как эффективно подготовить и провести конференцию, семинар, выставку. – С.Пб., 2006.
26. Практикум по прикладной социологии. – М, 1987.
27. Процесс социального исследования. — М., 1975.
28. Российская социологическая энциклопедия / Под ред. Г.В.Осипова. – М., 2000.
29. Соціологія: короткий енциклопедичний словник. Під заг. ред. В.І.Воловича. – К., 1998.
30. Социологический справочник / Под ред. В.И.Воловича. – К, 1991
31. Сурмін Ю. Магістерська робота з державного управління: методика написання, оформлення й захисту: Навч. метод. посіб. – Д., 2000.
32. Сурмин Ю.П., Туленков Н.В. Методология и методы социологических исследований. – К., 2000.
33. Сурмин Ю.П. Теория систем и системный анализ. – К., 2003.
34. Черній А.М. Дисертація як кваліфікаційна наукова праця: Посіб. / За заг. ред. І.І. Ібадуліна. – К., 2004.

35. Шаров Ю.П. Стислі методичні рекомендації до розробки магістерських робіт та їх оцінки. – Д., 1998.

Джерела в мережі Інтернет:

36. Выступление на публике, как не провалить речь?! // <http://medpred.afalina-promo.ru/30/>

37. Как организовать и провести пресс-конференцию // <http://gov.cap.ru/hierarchy.asp?page=../19187/20555/20592>

38. Организация конференций, деловых визитов, семинаров, фестивалей, соревнований // <http://www.rbtour.ru/conferences.asp>

39. <http://www.dissertacia.com>